

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבת לירושלם ברחמים, (ו) בית יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טו)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק כט' סיון תשע"ד (27.6.14) **יציאת השבת: 20:36** ר"ת 21:21

הפטרה: "השמים כסאי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על"

על הכתוב, "זאת חקת התורה", אומר "כסא הרחמים", שעל-ידי התורה והמצוות שיש לישראל, יש להם גם תיים, גם קדושה וגם תורה, וזהו "חקת" – ראשי תיבות תיים קדושה תורה.

ומבאר "כסא הרחמים" ואומר: א. תיים, זהו שכתוב בגמרא (עירובין נד'): "אמר לו שמואל לרב יהודה... 'כי תיים הם למוציאיהם, ולכל בשרו מרפא' (משלי ד). אל תקרי 'למוציאיהם', אלא 'למוציאיהם – בפה'", שדברי תורה מוסיפים תיים, ודברים בטלים מפסידים תיים.

ב. קדושה, כמו שכתוב: "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך בך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם סגלה מכל העמים".

ג. ותורה, כמו שכתוב (תהילים יט' ח): "תורת ה' תמימה משיבת נפש".

ומוסיף "כסא הרחמים" ואומר, שבכתוב "אשר צוה ה' לאמר", נרמז המלאך מיכאל. שכן, "אשר" – אותיות "ראש", ו"צוה" (=101) גמטריה מיכאל (=101) – רמז למה שאמרו חז"ל, שמיכאל הוא ראש ושר של נשמות ישראל, כמו שאנו אומרים (בתפילת יום הכיפורים, בשעת הנעילה): "מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל. בשרו נא הגאלה...".

ועוד, "צוה" (=101) בגמטריה זגזגאל, מלאך שמלמד תורה לבני ישראל, ואם אדם לומד תורה 101 פעמים, היא מתקיימת בידו, כמו שאמרו חז"ל (חגיגה ט'): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו (=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". ועל-כך כתוב בגמרא (פסחים נ'): "אשרי מי שבא לכאן (=לעולם הבא) ותלמודו בידו". "לכאן" בגמטריה 101 – דהינו, שמגיע לאחר פטירתו לעולם העליון עם תלמודו בידו, ולמד תורה לשם שמים 101 פעמים, כנגד מיכאל (=101). ועוד, "בידו" גמטריה כ"ב – אלו כב' אותיות התורה.

ולכן כתוב (ויקרא ו', לו): "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים" – ראשי תיבות גמטריה 101, שאם האדם לומד את כל התורה "אשר צוה" (=101) ה" מאה ואחד פעמים, גזירה היא מפיו יתברך, שאינו שוכח תורתו – לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ולא עוד, אלא שבשעת פטירתו, כאשר שואלים אותו בקבר, "קבעת עתים לתורה?", יודע להשיב כל מה שלמד לשמה, והמלאך מיכאל מזכירו, ואומרים לו: אשרי יולדתו, ואשרי מי שגדלתו, והוא ברא מזכה אבא (=הבן מזכה את אביו (סנהדרין קד')), וקושרים לאביו ולאמו עטרות בראשם, על שגדלו בן צדיק וחסיד ותלמיד חכם. וזהו שכתוב: "פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על". "אין בה מום" – ראשי תיבות "במא": "ברא מזכה אבא". "אשר לא עלה עליה על" – "על" (=100) זה גמטריה ס"מ, הוא היצר הרע, שהוא לא הלך אחר עצת יצרו, שאז לא עלה עליו "על" (=ס"מ), שאין מום ודופי בתורתו. ויש לומר, שנאמר בפסוק זה שלש פעמים "אשרי" (= "אשר צוה ה'... אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על") כנגד שלשה "אשרי" – אשרי אביו, אשרי אמו ואשריו הוא. אבל, אם עלה עליו "על" (=ס"מ), הוא יצר הרע, אז במקום שאביו ואמו יברכו אותו על שהוא ברא מזכה אבא, הנה הוא ברא מקלל אבא" – שהם מקללים אותו בחייהם ובמותם, לא עלינו. ו"ירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים"

על הכתוב, "וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים", אומר תיקוני הזהר, שמה שאמר הקב"ה למשה, "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", מלבד הפירוש הפשוט להשפיע לישראל מים לשתות, נתפסו גם הקב"ה בפועל דמיוני להשפיע לישראל שפע של תורה, שנמשלה למים, כמבואר בגמרא: "ואין מים, אלא תורה, שנאמר: 'הוי כל צמא לכו למים'".

ומבאר תיקוני הזהר, כי "סלע" – אותיות "על ס" (=60) – רומז על ס' (=60) מסכתות שבתורה שבעל-פה, שתכליתה לברר את כל הספקות שבתורה שבכתב. ולכן, כאשר אמר הקב"ה למשה, "והוצאת להם מים מן

הסלע", התכונן שְׁמֹשֶׁה יוציא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפָע רב של מים מהתורה שבעל-פה, שהיא בבחינת סלע (על ס), כדי שיתבררו להם כל ההלכות והברורים שבתורה שבעל-פה.

ולכן, אם משה היה מדבר אל הסלע, היה מוציא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפָע רב של תורה בגילוי גדול, עד שלא היו שום ספקות ומחלוקות בתורה שבעל-פה, כפי שהתנבא הנביא, שְׁכַךְ יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבוֹא (ירמיה לא, לג): "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה' כי אסלח לעונם ולחטאתם לא אֶזְכֹּר עוד". אולם, על-ידי שהכה משה על הסלע, גרם שיצאו רק מעט מים של תורה, וכתוצאה מכך נתרבו הספקות והמחלוקות של חכמי התורה שבעל-פה.

וכפי דברי תיקוני הזוהר (תיקון כא, מד, מתורגם): "וזה הסלע נאמר בו שלא להוציא אלא טיפות טיפות של מי התורה... ומשום כך ויך את הסלע במטהו פעמים, שזה גרם שלא להוציא ממנו אלא טיפות טיפות (של דברי תורה), קצת שם וקצת שם, וכמה מחלוקות (בין חכמי התורה)... ומי גרם לכל זה? המורים (=אלו שהורו הלכה בפני רבם, משה), שהרי נאמר: 'כל המורה הלכה בפני רבו חיב מיתה... ובגללם ויך את הסלע במטהו פעמים'. שאם לא הכה בו, לא היו טורחים ישראל ותנאים ואמוראים בתורה שבעל-פה, שהיא (בבחינת) סלע... והיה מתקיים בישראל, 'כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם', והיה מוציא מים (שפע של תורה ברורים), בלי קושיא ומחלוקת... והיתה שורה בפיהם של ישראל תורה שבעל-פה, שהיא סלע - אותיות "על ס" (=60) - שהן ששים מסכתות". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי" (יט, יז)

אומרים חז"ל בגמרא (ראש השנה כא), ש"בְּקֶשׁ קִהַלְתָּ (=שלמה המלך) להיות כמשה. יצתה בת-קול ואמרה לו: 'וכתוב ישר דברי אמת'". ולכאורה לא מובנים דברי בת הקול. שכן, וכי מה הכוונה של "וכתוב ישר דברי אמת"?

הגה"ק החיד"א זיע"א כותב בספרו "פתיח עינים" (בשם רבני אשכנז), שפאן רמזו חז"ל על המובא במדרש (קהלת ז): "אמר שלמה: על כל אלה (=מצות התורה) עמדתי, ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, והנה היא רחוקה ממני". דהינו, לא הצלחתי לדעת טעם מצות פרה אדומה. והסביר החיד"א, ששלמה המלך חשב כי בפסוק "ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת" נרמז בראשי תיבות שמו "שלמה". דהינו, רמז שעתידי שלמה לדעת את טעם פרה אדומה. יצאה בת קול ואמרה לשלמה המלך: "וכתוב ישר דברי אמת" - אכן שלמה הטבת לראות את ראשי התיבות, אבל אל תקרא אותם שלא כסדר, אלא ביושר (=לפי הסדר), ואז תמצא שמתקבל בראשי התיבות השם "למשה" - "ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת" - כדי לומר, שהקב"ה גלה את טעמה של מצוה זו רק למשה. וזאת כונת הכתוב, "וכתוב ישר דברי אמת", שתקרא ביושר, כי זו האמת. ועל-כך אמר שלמה המלך, עליו השלום: "אמרתני אֲחַפְּמָה והיא רחוקה ממני" - שהאותיות רחוקות מלרמז את שמי, מפנין שאינן לפי הסדר. "זאת התורה אדם כי ימות באהל"

הגאון רבי אריה ליב גינזבורג, בעל "שאגת אריה", נהג לערוך פעם בפעם ימי "גלות", כדי לקיים את דברי חז"ל במסכת ברכות (סג, ע"ב): "אין דברי תורה מתקיימין - אלא במי שממית עצמו עליה, כמו שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'". וכך היה נודד ממקום למקום, כשהוא לבוש חלוק בד מרופט וחגור חבל עבה. פיון שהקפיד רבי אריה ליב שלא לאכול דבר משל אחרים, נטל עמו לדרך תרמיל מלא גריסים, וכן כף וקדרה, שבה היה מבשל את מזונו הדל.

פעם נזדמן רבי אריה ליב לעיר הרסלוי, שבדרום מזרח אשכנז, ובקש להתארח בביתו של רבי ישעיה מרליו, שיצא לו שם של גאון מופלג. כמה מבני המקום הצביעו על בית מפואר אחד, ואמרו לו: כאן גר האיש שאתה מבקש. נכנס רבי אריה ליב אל הבית, כשתרמילו המאובק על שכמו, ובלא גינוני נימוסין, פנה אל בעלת הבית, ואמר לה בקול נמרץ: הא לך גריסים וקדרה. בשלי לי מהם דיסה! האשה הסתפקלה במבוכת-מה באורח התמהוני, שהיה לבוש כארחי-פרחי, ונראה מפחיד במראהו ובהליכותיו, ומיד נכנסה לחדרו של בעלה, וסחה לו על ההלך המשונה. הבין רבי ישעיה, שאין זה אחד מן המחזרים על הפתחים, והורה לאשתו שתתקין לאורח כל מה שבקש. פעבור זמן-מה, יצא רבי ישעיה בעצמו, והכניסו לחדר תלמודו ההדור. בדרך מפתח הבית לחדרו של רבי ישעיה, עבר בעל "שאגת אריה" על פתחי חדרים רבים, המרוהטים בטוב-טעם, ובהם פלים מפלים נאים, שרבי אריה ליב לא ראה מימיו. בין כה וכה החלו שני הגאונים להסיח בדברי תורה. ובעל "שאגת אריה" העלה כמה קושיות חריפות, כיד למדנותו, שהיתה לשם דבר. אולם, מארחו רבי ישעיה, שהיה גם הוא חריף ובקי בש"ס ובפוסקים, גלה כשר פלפול מופלא, ועורר התפעלות בסברותיו הישירות ותירוציו המופלאים אצל הגאון רבי אריה ליב. כשקם רבי אריה ליב בגמר השיחה, אמר למארחו הדגול: דבר אחד תמוה בעיני - הנך חי ברחבות יתרה שפזאת, ובכל זאת לא נשתכחה ממך התורה הקדושה... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים, (ו) ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טו)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק כט' סיון תשע"ד (27.6.14) **יציאת השבת: 20:36** ר"ת 21:21

הפטרה: "השמים כסאי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם"

על הכתוב, "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני", מפרש רש"י, שהקב"ה אמר למשה ולא־אהרן, "שאלו דברתם אל הסלע והוציא (מים) הייתי מקודש לעיני העדה. ו(היו) אומרים, מה סלע זה, שאינו מדבר, ואינו שומע, ואינו צריך לפרנסה, מקים דבורו של מקום – קל וחומר אנו (שצריכים לקים את דבר ה'), לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ".

וצריך להבין ענין זה, שאמר הכתוב על משה "יען לא האמנתם בי". והרי, הקב"ה בעצמו העיד על משה (יב, ז): "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת ותמנת ה' יביט". ובשעת פטירתו אומרת התורה (דברים לד, י'): "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים". ואיך יעלה על הדעת שמשה לא מלא אחר ציווי של הקב"ה, והכה על הסלע במקום לדבר אליו?

וצריך להבין עוד דבר. שכן, מאחר והקב"ה לא רצה שמשה יכה את הסלע, אלא ידבר אליו, מה ראה הקב"ה לומר למשה, "קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן"? לשם מה צוהו ה' לקחת את המטה אם לא רצה שישתמש בו?

תחילה, נקדים להביא את דברי רש"י, המפרש את סדר השתלשלות מקרה "מי מריבה" בצורה מדהימה: הנה, בתחילה אמר הקב"ה למשה "ודברתם אל הסלע" – שידברו אל "הסלע", ב-ה' הידיעה, והכונה היא לבארה של מרים, הוא הסלע הידוע שהלך עם ישראל בכל מסעיהם, ונתן להם מים. אלא שעתה, לאחר שמרים הנביאה מתה, נסתלקו המים, ונשאר רק הסלע (כפי שכתוב לפני-כן: "ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה").

והנה, כאשר הקהילו משה רבנו ואהרן את הקהל אל מול הסלע, כפי שכתוב: "ויקהלו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע", בקשו לדבר אליו כפי שנצטוו, כדי שיוציא להם מים. אלא שאותו הסלע (=בארה של מרים) נסתלק והלך וישב לו בין שאר הסלעים. והתחילו משה ואהרן לחפש אחריו. והנה, כאשר ראו ישראל שמשה ואהרן מחפשים דוקא את הסלע שהיה בארה של מרים, להוציא להם מים, אמרו למשה ולא־אהרן, מה לכם לחפש דוקא את הסלע הזה/בארה של מרים, הוציאו לנו מים מאיזה סלע שרק יהיה. ועל-כך אמר להם משה "שמעו נא **המרים**", ופרש רש"י: "שוטים המורים את מוריהם" (=דהינו, שוטה הוא מי שמורה/אומר למורהו/לרבו מה לעשות). "המן הסלע הזה נוציא לכם מים" – הרי לא נצטוינו עליו, אלא רק על בארה של מרים, ואיך "נוציא לכם מים" מסלע אחר?

והנה, בתוך כך ראו משה ואהרן סלע אחד, וחשבו בטעות שהוא בארה של מרים, ודברו אליו שיתן מים כפי שנצטוו. אולם, אותו סלע לא נתן מים, שהרי לא היה בארה של מרים. וכאשר ראו משה ואהרן שהסלע לא נתן מים כאשר דברו אליו, חשבו בלבם שמא צריך להכותו כמו שצוה הקב"ה ברפידים, שם נאמר למשה (שמות יז, ו): "והפית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם".

ואכן כך עשה משה, ובא להכות על הסלע, כפי שכתוב: "וירם משה את ידו". אלא שבאותו רגע נזדמן לו הסלע שהיה בארה של מרים, ויך את הסלע במטהו, ואולם הסלע לא הוציא מים, אלא רק טיפין טיפין, משום שהקב"ה צוה שידברו אליו, ולא שיכוהו. וכאשר ראה משה כך, שאין הסלע נותן מים, הכה את הסלע בשנית, כפי שכתוב: "ויך את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירו".

ועל-כך אמר ה' למשה ולא־אהרן: "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל". פיון, שאילו דברתם אל הסלע והיה מוציא מים הייתי מקודש לעיני בני ישראל, שהיו אומרים, מה סלע זה, שאינו מדבר ושומע, ואינו צריך פרנסה, מקים דיבורו של הקב"ה – אנו, לא קל וחומר שצריכים לשמוע בקול ה' ולכן אמר להם הקב"ה:

"לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ". עד כאן ביאור מי המריבה לפי רש"י הקדוש.

והנה, כאשר נתבונן בדברי רש"י, אי-אפשר שלא להשתאות בפליאה עצומה. שהרי, לפי דבריו, משה ואהרן נכשלו באונס גמור. שהרי, מתחילה כן דברו משה ואהרן אל הסלע, אשר חשבו שהוא בארה של מרים, וכאשר לא הוציא מים בדיבור, חשבו שצריך להכותו, כפי שעשו ברפידים.

זאת ועוד: כאשר הרים משה את ידו כדי להכות את הסלע, נזדמן לשם בדרך גס הסלע שהיה בארה של מרים, והוא קבל את ההכאה של משה רבנו. ומאחר והוציא מים טיפין טיפין (שכן הסלע ידע שמשה נצטוו לדבר אליו, ולא להכותו), לכן הכה משה על הסלע פעם שניה, עד שנתן הסלע מים בשפע. נמצא לפי זה, שמשה ואהרן היו שוגגים, ונכשלו כן באונס גדול.

כדי להבין כל זאת, נקדים להביא מה שכתב ה"מגלה עמוקות" (אופן כ), שמשה רבנו רצה להיכנס לארץ ישראל כדי לבנות את בית המקדש. והשיב לו הקב"ה, שאינו יכול לבנות את בית המקדש. והטעם הוא על-פי מה שאמרו חז"ל (סוטה ט'): "דרש רבי חנינא בר פפא: מאי דכתיב (תהלים לג) 'רננו צדיקים בה', לישרים נאנה תהלה? אל תקרי, 'נאנה תהלה', אלא, 'נוה תהלה', זה דוד ומשה, שלא שלטו **שונאיהם** במעשה ידיהם (=של משה ודוד). דוד, דכתיב, (איכה ב, ט) 'טבעו בארץ שעריה'. (ופרש רש"י, שהשערים של בית המקדש, מעשי ידי דוד המלך, לא נהרסו בחרבן, אלא "טבעו" – דהינו נגנזו לעתיד לבוא, וכפי דבריו של רש"י: "...רבותינו אמרו: (השערים) מעשי דוד היו, לפיכך לא שלטו בהם **אויבים**")."

(ואילו) משה, דאמר מר: משנבנה מקדש ראשון, נגנו אהל מועד, קרסיו, קרשיו, בריחיו, ועמודיו, ואדניו. היכא=(והיכן נגנזו)? אמר רב חסדא, אמר אבימי: תחת מחלות של היכל".

נמצא לפי זה, שאם משה רבנו היה בונה את בית המקדש, לא היו **האויבים** יכולים להחריב אותו, שהרי לא שלטו **האויבים** במעשי ידיו. וידוע שבחרבן בית המקדש שפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים של בית המקדש, ולא על ישראל. ועל-כך הקב"ה אמר למשה (בפרשת "ואתחנן") "רב לך". דהינו, המדרגה שלך היא גבוהה מאד, ואי-אפשר **לשונאים** לשלוט במעשי ידיך – לכן לא תוכל לעבור את הירדן הזה, כדי לבנות את בית המקדש, כדי שהקב"ה ישפוך את חמתו על בית המקדש ולא על ישראל חלילה.

אולם, צריך לדעת, שאם משה ואהרן היו מדברים אל הסלע **ומקדשים** שם שמים, היו גורמים בכך לשלימות ישראל, והיו זוכים לישראל לגאולה השלימה. ואז היה משה יכול להיכנס לארץ ולבנות את בית המקדש, שהיה קיים לנצח, וממילא לא היה צריך הקב"ה להחריבו כדי לשפוך את חמתו על העצים והאבנים. וכפי דברי החיד"א: "ועמק הדברים הוא, שאם היו משה ואהרן עושים קידוש ה' הגדול, באמצעות שהיתה העדה גם כן כלה שלימה, וצדיקים היו מחליטים אמונת ה' בלבם שלימה, והיה נגרש (=נחסר) מהם **חלק הרע**, והיה כח בהם להעמיד אמונתם לדורי דורות, ומעתה היו משה ואהרן נכנסים לארץ, והיה משה בונה (את) בית המקדש, ואין חשש להשליכת חמתו (של הקב"ה) על ישראל כשהיו **חוטאים**".

והנה, כאשר נתבונן בכל האמור, נשכיל להבין שמשה רבנו מצד עצמו היה שלם בתכלית השלימות, בלי שום פגם, כמו שהעיד עליו הכתוב "בכל ביתי נאמן הוא". וכן גם אהרן הכהן, שהיה שקול כמשה (כפי שפרש רש"י על הכתוב (שמות ו, כו): "'הוא אהרן ומשה... הם המדברים אל פרעה... הוא משה ואהרן'. יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן. לומר לך, ששקולין כאחד"). ולכן, מצדם בודאי שהיו משלימים את הוצאת המים מן הסלע בתכלית השלימות.

אולם, ידוע מה ששנינו במשנה (ברכות לד'): "המתפלל וטעה, **סימן רע** לו. ואם שלית צבור הוא, **סימן רע** לשולחיו, מפני ששלוחו של אדם כמותו".

נמצא לפי זה, כי הצלחת שליח הציבור תלויה בציבור עצמו, אם הם ראויים לכך. וכך גם משה ואהרן, השליחים הנאמנים, הצלחתם תלויה רק בישראל, שהם שולחיהם. וזאת, כפי שמביא תיקוני הזהר (כא, מד'): "'ויך את הסלע במטהו פעמים... ומי גורם (ל)זה? המורים.. (שכן), כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה, ומשום זה... ובגללם (=בגלל ישראל) ויך את הסלע במטהו פעמים".

ומעתה יומתק לנו להבין מה שאמר הקב"ה למשה: "קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע... והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה". ושאלנו, לשם מה צוה הקב"ה לקחת את המטה? והרי משה צריך לדבר אל הסלע, ולא להכותו...

אך לפי האמור יש לומר, שכאן רמז לו הקב"ה כבר מראש שיצמוד הוא במצב של בחירה לכאן ולכאן. דהינו, אם ישראל יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז יצליחו השליחים (=משה ואהרן) למלא את שליחותם בהצלחה, וידברו אל הסלע, וזה יתן מימיו.

אולם, אם ישראל לא יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז השליחים, משה ואהרן, יכשלו בשליחותם, ומשה יצטרך למטה, כדי להכות את הסלע, כדי להשקות את ישראל.

וכפי דברי ה"פנים יפות": "וידבר ה' אל משה... קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע". יש להבין, מה היה צורך במטה, כיון שאמר 'ודברתם' ולפי פשוטו יש לומר... ולפי שברפידים לא היתה אמונתם חזקה כל-כך... הוצרך להיות הנס קצת בדרך הטבע להכות על הצור (כמו שכתוב: 'והפית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם'). אבל עתה, בהיותם בקדש, לא היה צריך כל-כך להכות, אלא בדיבור... ולפי שהכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים, אמר לו ה' יתברך (למשה), שיקח את המטה עמו, ואם... לא יהיו ראויים לעשות הנס על-ידי הדיבור, אז יכה אותו במטה, כדרך שעשה ברפידים. לכן שאל משה בדרך שאלה: 'המן הסלע הזה נוציא לכם מים?' ואם יאמרו שמאמינים בבטחון בה', אז ידבר לסלע. וכיון שלא השיבו לו דבר על שאלתו, הבין משה שאינם מאמינים, ולכן הכה בסלע". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וישלח משה מלאכים מקדש..."

שמונה שנים תמימות עברו מאז שרחמים נשא את גילה לאשה, והם עדין לא זכו להיפקד בפרי בטן. בני הזוג עברו טיפולים רפואיים, ונסו כל מה שאפשר, אבל לא נושעו. ידידו של רחמים המליץ לו לנסוע לנהריה, לרבי דוד אבוחצירא שליט"א, נכדו של הבבא-סאלי זצוק"ל.

רחמים, שהתגורר בשוב בדרום הארץ, הסתייג תחילה מהנסיעה הארוכה, וגם נרתע מהתור הצפוי לו, ודחה את תחצעה. אבל, כאשר צער העקריות גבר, החליט לנסוע בכל זאת צפונה, שכן, ממילא אין לו מה להפסיד... למרות מצבו הפלפלי הקשה, חשב לעצמו שלא יוכל להגיע לצדיק הנודע בידיים ריקות, ולכן גיס מחבריו הלומדים פכולל שלש מאות שקלים, כדי לתת לרב כפדיון נפש. בבאר שבע עלה על הרפכת לתל אביב, ושם עלה על הרפכת לנהריה. נופי הצפון הירוקים שחלפו ביעף נטעו בו תקווה לשינוי מזלו. הוא ירד בתחנת הרפכת בנהריה, והחל לצעוד לעבר השכונות הקרובות. כאשר ראה מישהו, שאל אותו: "סליחה, איפה נמצא רבי דוד אבוחצירא?". "אין לי מושג", אמר האיש, והמשיך לדרך במהירות. רחמים נגש לאדם נוסף שעבר ברחוב, ושאל אותו היכן נמצא רבי דוד. הלה משך בכתפיו. רחמים התפלא, איך יתכן שתושבי נהריה לא יודעים היכן הצדיק הנודע! הוא התקדם בהליכתו, נגש לשבעה אנשים נוספים בזה אחר זה, ולתדהמתו אף אחד מהם לא שמע על רבי דוד ועל בית מדרשו. "רבנו של עולם", מלמל רחמים בשרון-לב, "הנה נסעתי לאורך כל הארץ כמעט, שלמתי לא מעט כסף, והפסדתי יום עבודה שלם. כל הלומדים פכולל אצלנו מכירים את רבי דוד, וכאן בנהריה לא שמעו עליו..."

הוא החליט לשאול רק אנשים דתיים. אז הגיע לרחוב שומם. עבר מולו אדם מבוגר למדי, שחבש כובע קסקט לראשו, ונראה ממוצא רוסי. מאחר שהאיש היה יחידי ברחוב, החליט לפנות אליו בכל זאת. "תסלח לי", אמר רחמים, "האם ידוע לך איפה נמצא רבי דוד אבוחצירא?". "אתה רוצה את הצדיק?", חיד האיש, וחשף שן זהב מנצנצת. רחמים שמח שסוף סוף מישוהו שמע על רבי דוד. האיש המוזר מעט הגביר את חיוכו, ואמר במבטא רוסי: "אם אתה רוצה את הצדיק, תביא לי מאה שקלים!". רחמים נדהם מדרישתו החצופה של האיש. "מה פתאום שאתן לך מאה שקלים?! האם הסעת אותי במונית, או נתת לי איזה שירות?! ממתי בני אדם משלמים על עגות תשובה לשאלה רגילה ברחוב?!", וחשב בלבו שאולי מדובר באדם לא נורמלי. האיש נותר בשלו: "אם אתה רוצה צדיק, תשלם מאה שקלים...". רחמים לא ידע מה לעשות. הוא מסתובב בעיר כבר זמן מה, אף אחד לא שמע על רבי דוד, אין נפש חיה ברחוב, ועוד מעט תהיה שקיעה. ואז עלה בדעתו, שאין לו מה להפסיד. יש לו 300 שקלים כפדיון לצדיק. הוא יפריש מהם 100 שקלים לאותו אדם משונה, ויתן לרבי דוד את השאר. גם מאתים שקלים הם סכום נכבד. העיקר שכבר יגיע ליעדו. הוא שלף מכיס חולצתו שטר של 100 שקלים, ונתן לאיש. הלה לקח את הכסף, הצביע על הבית הסמוך, ואמר: "כאן נמצא הצדיק!". שמחה וזעם שמשו בנפשו של רחמים בערבוביה. הוא שמח שסוף סוף הגיע לבית מדרשו של רבי דוד, ומאידך זעם על-כך שהאיש לקח ממנו 100 שקלים רק כדי להניף את זרועו, להורות באצבעו ולומר שלש מלים... הוא רצה לצעוק על האיש, אבל הלה התרחק ונגעלם מטוח ראיתו כהרף עין.

רחמים נכנס לתוך בית מדרשו של רבי דוד אבוחצירא, וראה שעומדים להתפלל שם מנחה וערבית. הוא הצטרף לתפילות, ולאחר מכן המתין פשעתים עד שהגיע תורו להיכנס לחדרו של רבי דוד. הוא התישב מול הצדיק מאיר הפנים, הוציא את מאתים השקלים שנותרו לו והניחם על השלחן. רבי דוד אבוחצירא חיד ואמר: "מדוע הבאת לי מאתים שקלים, ואילו לאלהו הנביא רק מאה?". האיש נסה לעפל את דברי רבי דוד שהמשיך בדבריו: "אל תדאג, אליהו הנביא כבר ברח איתכם". לאחר מכן החזיר לרחמים את מאתים השקלים, והוסיף: "שמור את הכסף עבור הטיפול בתינוק שיולד לכם". כעבור חודשים נפקדה גילה, וכעבור תשעה ירחים ילדה בן זכר בשעה טובה ומוצלחת.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

לעמת זה עשה האלהים". דהינו, כנגד הקדושה מתנגדת קליפת **הטומאה**. ולכן, בעת התפילה מתעוררים גי קליפות של **טומאה**, כנגד גי האבות הקדושים, כדי לנתק את איש ישראל מהקשר הנפלא עם האבות הקדושים, ומכניסין באדם מחשבות זרות, כדי להפריעו בכונת התפילה.

ועל-כן, כאמור, העצה שקבלנו מרבנותינו הקדושים היא לומר "**פי פי פי**". ולפי מה שהבנו לעיל, יש לכוון באמירה זו, שרצוננו להתקשר ולהתחבר בקדושת האבות הקדושים, שרמוזים בפסוק שבו יש גי פיות: "ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרע זרעך אמר ה', מעתה ועד עולם". ועל-ידי כך יתבטלו המחשבות הזרות מצד **הקליפות**, המבקשות לנתק אותנו מהאבות הקדושים.

ונראה לבאר עוד ביאור, על הסגולה שהבאנו מספר "הגן": "שכדי לבטל מחשבה רעה בשעת התפילה, יאמר גי פעמים **פי פי פי**, ואחר ירוק גי פעמים". וזאת על-פי מה ששנינו במשנה (אבות ד', כא): "רבי אלעזר הקפר אומר: **הקנאה והתאווה והכבוד** מוציאים את האדם מן העולם".

והנה, בספר "פרי לצדיק" להגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א ("וינרא") מבואר, כי האבות הקדושים הכניעו בגדל קדושתם את גי הקליפות הנ"ל - **הקנאה והתאווה והכבוד**. הא כיצד?

אברהם אבינו, שעבד את ה' במידת **החסד**, שהיא אהבה, בטל את כל תאוות עניני העולם הזה, והכניסם בקדושה לאהוב את ה' ומצותיו. **יצחק** אבינו, שעבד את ה' במידת **הגבורה**, בטל את כל הקנאות והכעס שבאות ממידת הגבורה, והכניסם בקדושה לקנא קנאת ה' צבאות. ואילו **יעקב** אבינו, שמידתו **תפארת**, בטל את כל ההתפארות של הכבוד המדומה בעניני העולם הזה - כפי שאמר (בראשית לב, י): "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך" - והכניסם בקדושה לפעול רק למען כבוד ה' ותורתו.

ומעתה מבואר היטב, מדוע גי פעמים "פי", מסוגלים לבטל מחשבות זרות. שכן, גי פיות אלו מכוננים כנגד גי האבות הקדושים (הרמוזים בפסוק: "לא ימושו מפיך ומפי זרע זרעך"). והרי, האבות הקדושים הכניעו בגדל קדושתם את גי הקליפות: **הקנאה והתאווה והכבוד**. על-כן סגולה זו לומר "**פי פי פי**" מוסיף מסוגלת ביותר, להעביר מחשבה והרהורים זרים. וזהו גם הענין שצריך לירוק גי פעמים. שכן, זהו מן פועל דמיוני, כי צריך שימאס האדם בהם (= **הקנאה בתאוה ובכבוד**) ויוציא מתוכו את גי קליפות הללו, המוציאים את האדם מן העולם. על-פי זה יש לומר, כי גי הפיות - "**פי הארץ פי הבאר פי האתון**" - מכוננים כנגד גי הקליפות - **הקנאה והתאווה והכבוד**. וכל אחד מ-גי פיות אלו צועק בקול גדול (כדי שישמע אותו מקצה העולם ועד קצהו), שצריך להתרחק מ-גי המידות הללו, שמוציאות את האדם מן העולם. ונתמת שם מרים ותקבר שם. ולא היה מים לעדה..."

על הכתוב, "ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה...", אומרים המפרשים, שכאן יש רמז למנהג ישראל, שמובא בשלחן ערוך, שבשעה שנפטר אדם פלוני בשכונה, שופכים את כל המים השאובים בשכונה. וכפי שכתוב (יורה דעה שלט, ה'): "מנהג לשפוך כל המים שאובים בשכונת המת". ומובא בש"ך ובט"ז שני טעמים למנהג זה. טעם ראשון הוא, **שמלאך המות** מפיל במים טיפת דם מהמות, מחרבו. והטעם השני הוא, כדי שידעו הכל שיש מקרה מות בשכונתם, ובכך ימנעו מן האנשים להיות "מוציאי דיבה" (= שלא יצטרכו להוציא מפייהם את הבשורה הקשה, שאיש פלוני מת). וזהו שכתוב בפרשה: "ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה..." שכן, כאשר מתה מרים שפכו כלם את המים, ולכן נאמר: "ולא היה מים לעדה..."

בענין זה מספר התשב"ץ בתשובותיו (סימן תמב'): "פעם אחת נפטר מת בבנין אחד, ושתה אחד (מן הדיירים) מן המים שהיו בשעת פטירת המת. וכשראה החכם (זאת), גער בו... (אולם) לאחר שעה קלה יצאה נשמתו של אותו (אחד) ששתה. ושאלו לחכם (מדוע אותו אחד מת?)... ואמר (להם): אני ראיתי את **מלאך המות** ששפסף את ספינו במים שהיו באותו בית, (ולאחר פטירת המת (הראשון))".

אולם צריך לדעת, שכאשר צדיק נפטר מן העולם "במיתת נשיקה" (= לא על-ידי **מלאך המות**), אין צורך לשפוך את המים. שהרי, אין שם את **מלאך המות** המקנח את ספינו במים.

וזהו שאמר דוד המלך (תהילים לב, ו): "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו". דהינו, שצריך כל חסיד וחסיד להתפלל "לעת מצא" ("לעת מצא" - זו מיתתה". ברכות ח'), שכאשר יגיע יום פטירתו, תהיה זאת מיתת נשיקה, ללא **מלאך המות**, שאז "לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", שאז לא יהיה צורך לשפוך את המים בשכונת המת, שזה "שטף מים רבים", כיון שכאמור במיתת נשיקה אין **מלאך המות**, רחמנא לצלן. "עולם חסד יבנה"

רבה של קוסובה, הגאון רבי אבא סוויאטיצקי זצ"ל (גיסו של ה"חזון איש") היה נוהג בימים של התרף הקר, לפסוע מוקדם בבקר בסמטאותיה של קוסובה, הרקים מאדם, והיה סוקר ובוחר את כל גגות העץ של כל בית יהודי בעיר. וכל זאת, כדי לברר "ענין כמוס"... ומהו אותו "ענין כמוס"? ובכן, לכל גג וגג בעיר יש ארוכה משלו. ובית שארובתו לא מעלה עשן מתוכה, סימן שלא הוסק התנור שם. ומכאן - שבעל הבית הוא עני מרוד, ואין ידו משגת לקנות עצים, כדי להפיג בהם את הקור מזירתו. וברור הוא, שבני הבית רועדים וסובלים שם מקור. ומי ידאג להם אם לא רב העיר? על-כן, בערב, עם פרוס החשכה, היה נוטל רבה של קוסובה קרדום, ונכנס למחסן העצים שבחצר ביתו. והיה חוטב ובוקע כמה גזעים יבשים, קושרם לחבילה אחת, ובאישון לילה, עת שהכל נמו להם שנת ישרים, היה הרב צועד חרש לעבר הבית הקר, ושם היה מניח את צרור העצים על מפתן הדלת, ושם בעקבותיו באין רואים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים, (ו) ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טו)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק כט' סיון תשע"ד (27.6.14) **יציאת השבת: 20:36** ר"ת 21:21

הפטרה: "השמים כסאי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בני ציון

"על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון"

על הכתוב (כא' יד'): "על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון", מפרש רש"י: "על כן יאמר – על חנה זו ונסים שנעשו בה, יאמר בספר מלחמת ה' – כשמספרים נסים שנעשו לאבותינו, יספרו את זהב... ואשר הנחלים... שנשפך שם דם האמוריים, שהיו נחבאים שם".

וכפי שמובא במדרש על הנס שנעשה לישראל בנחל ארנון (מדרש רבה יט' כה'): "אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר ענו לה". אמרו חז"ל: על מה אמרו ישראל שירה?

כיון שבאו ישראל לנחל ארנון ברוח של תשובה, נעשו להם נסים, כניסים שנעשו להם בים-סוף. ואילו נסים נעשו שם? נחל ארנון עובר בין שני הרים גבוהים, הסמוכים וקרובים זה לזה כל-כף, עד שאדם העומד על פסגת ההר, יכול לדבר עם חברו בנקל. אבל, כשאדם מבקש לעבור משם, צריך ללכת מהלך שבעה מילין בנחל, שהדרך יורדת לתוך הנחל, ועולה.

כיון שידעו זאת האמוריים, שישאל יעברו בתוך הנחל, נתכנסו כלם, מספר עצום ורב, ומקצתם הסתתרו בתוך צמחית הנחל, ומקצתם במערות שבהר (ההר במעלה הנחל היה משפך במערות, ואילו ההר שכנגדו היה עשוי כלו סלעים בולטים וחדים), ואמרו אותם רשעים: "כשירדו ישראל לתוך הנחל, נצא כלנו (מלפנים אלה המסתתרים במערות, ומאחור אלה המסתתרים בצמחיה) ונהרגם בחצים ובאבני בליסטראות.

והנה כשהגיעו ישראל לאותו מקום, רמז הקב"ה לאותו הר בעל הסלעים הבולטים כמין קרנים חדות, שיתקרב אל ההר שהיו בו המערות, ונכנסו אותן קרנים לתוך אותן מערות, עד שמעכו **והרגו** את אותם אמוריים שהסתתרו שם.

כיון שלא ידעו ישראל על-כף, אמר הקב"ה: "הריני מודיע לבני, כמה אוכלוסים אבדתי מפניהם". מה עשה? רמז לבאר-מים שתדך ותפנס למערות ותשטפן. ירדה אותה באר לתוך המערות, והוציאה משם איברי האמוריים, גלגולות, זרועות ורגלים לאין מספר לעיני ישראל, כדי שבאותה השעה ידעו את גודל הנס שעשה להם ה', ואת הנקמה שעשה בשונאייהם, ועל-כף אמרו ישראל: "עלי באר ענו לה".

וצריכים אנו לדעת, איזו זכות עמדה לישראל, שנעשה להם נס כל-כף גדול? שהרי אין הקב"ה עושה נסים לחינם!

נקדים להביא את תמיחת המפרשים על הכתוב "על כן יאמר בספר מלחמת ה'". שואלים המפרשים: וכי היכן הוא ספר זה של מלחמת ה'?

עונים על כף חז"ל ואומרים, הכונה "בספר מלחמת ה'" היא למלחמתה של תורה, כמו שכתוב במשלי (ט, ה): "לכו לחמו בלחמי" – דהינו שתלחמו ותפלפלו "בלחמי" (=בתורת). וכפי שמובא במדרש "שוחר טוב", על הכתוב בתהילים (לה, א): "לדוד ריבה ה' את יריבי... לכך אמר דוד, ריבה ה' את יריבי".

(שואלת הגמרא): "יכול עבד... בשר ודם לומר לבעליו, ריבה אדוני אויבי, וצא והלחם עלי?" (ומתרצת הגמרא)... הקדוש ברוך הוא אמר לדוד, עסק בתורה, ואני לוחם את מלחמתך. וכן משה אומר: 'על כן יאמר בספר מלחמת ה' – אם עסקתם בתורה שנכתבה בספר, אני נלחם על ידיכם. לכך אמר דוד "ריבה ה' את יריבי".

אם כן, מבואר מכאן, שהפסוק "על כן יאמר בספר מלחמת ה'" מכון על אלו העוסקים במלחמתה של תורה, דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים במלחמתה של תורה ומפלפלים בה, אני נלחם לכם עם אויביכם, ואין אתם צריכים לצאת למלחמה.

דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים במלחמתה

של **תורה** ומפלפלים בה, אני נלחם לכם עם אויביכם, ואין אתם צריכים לצאת למלחמה. לפי זה מובן איך זכו ישראל ל**נס** כל-כך גדול, שלא היו צריכים להילחם כלל. שכן, על-ידי שישאל מפלפלים ונלחמים בספר ה' – **בתורה** הקדושה – הוא יתברך נלחם עבורם נגד האמוריים וקרוב את ההרים כדי למחוץ את ויש להוסיף בזה רעיון נכבד, על-פי מה שמצינו בגמרא, כי כח הפלפול **שבתורה** הוא בבחינת "עוקר הרים", כמבואר בגמרא (סנהדרין כד): "הרואה את ריש לקיש (הלומד) בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה... (וכן) הרואה את רבי מאיר בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה".

לפי זה מבואר בדרך פלא: ישראל זכו שנעשה להם נס, ונעקר החר ממקומו ונתחברו שני ההרים למחוץ את האמוריים, בזכות שעסקו ישראל במלחמתה של **תורה** ונלחמו ופלפלו בתורה, שאז כאמור נעקרו ההרים ונתחברו יחד זה בזה, כדי לטחון את האמוריים שהתחבאו בתוך החר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו אליך פרה **אדמה** תמימה"

כתוב בשל"ה הקדוש: אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל האדם לטהר את עצמו. וזאת, על-ידי שילמד תורה בהתמדה. והוא לומד ומלמד, על מנת לשמור, לעשות ולקיים – שרק אז התורה הקדושה **מטהרת** את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, אמן בן יהי רצון.

אגב, בהקדמה לספר "פסקי תשובה", כתב המחבר הגה"ק רבי אברהם פיטרקובסקי זיע"א, אב בית-דין לודו', שספר לו רב גדול אחד, כי בהיותו אברך, והיה סמוך לשלחן חותנו, לא היה שם באותה העיר מקוה טהרה שיוכל לטבול בו. הלך והודיע צערו להרה"ק בעל ה"אבני נזר" מסוכטשוב זיע"א. בשמוע ה"אבני נזר" את דבריו, קם ממקומו והסתובב בחדרו אנה ואנה, תפוס במחשבותיו, עד שנעמד על מקומו, ולחש לו: "מורי וחמי, הרה"ק מקוצק זיע"א היה אומר, כי דף גמרא **מטהר** כמו מקוה...!".

"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו, טמא הוא" (יט' טו')

על פסוק זה היה אומר הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק: הפה הוא הכלי היקר והמובחר ביותר, שהעניק לנו הבורא בחסדו הגדול, ובו מותר האדם מן הבהמה (=יתרון האדם על הבהמה).

משום כך מחויב כל אחד ואחד מאיתנו להשתמש בכלי יקר זה במלוא הנהירות. רמז לכך מצינו בפסוק: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל (=מכסה מהודק) עליו" – המשתמש בפיו בלא סיבה והבחנה, ופותח את הפה בכל עת לדברים של הבל ושטות – **"טמא הוא"** – מטמא על-ידי כך את כל איברי גופו, ופוגם בפחות נפשו – כי אין תקנה של ממש לדיבור מיותר ומזיק. וכבר הורה לנו התנא רבן שמעון בן גמליאל: "כל ימי גדלתי בין חכמים, ולא מצאתי לגוף טוב (יותר) משתיקה, וכל המרבה דברים, מביא (בא לידי) חטא" (אבות א' יד').

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" ("בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה...)

הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א מספר בספרו "מלכים אומנין", על מעשה באשה אחת, שהיתה מקשה ללדת, והיתה בסכנה גדולה. בעלה התניח בבכי לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל, ובקש שיעורר רחמים וחסד לפני כסא הכבוד. אמר ה"חפץ חיים" לרבנים שישבו לפניו: "רבותי, צריך שמישהו שיש לו זכות של שבת, שיאציל וישפיע מזכות זו לטובת היוולדת". מיד אמר הבעל: "רבי, אני מקבל עלי לעשות מעשה גדולות ונצורות למען השבת". השיב לו הסבא קדישא (=ה"חפץ חיים"): "כעת לא מועיל לקבל קבלה לעתיד! כעת צריך זכות על מעשה שכבר נעשה".

נענה אחד הרבנים, ואמר: "השפעת פעם על בעל חנות, שסיגרנה בשבת, ובזכות זה תושע האשה, ותלד במהרה ובנקל". אמר לו ה"חפץ חיים": "אכן, זכות זו יכולה לעזור ליוולדת". וכך היה, והאשה ילדה בשלום.

מסים הרב זלברשטיין ואומר, שההסבר לכך הוא, ש"מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיעא (=מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים). דהינו, כשהאדם חיב ממון למלכות, והשופטים שלחו שוטרים להוציא חיבו לפועל, לא יועיל לו כעת אם יאמר להם שהוא מתחייב לשלם. אלא, צריך הוא לתת להם כסף במזומן. וכך הדבר גם בעניננו: כדי להציל את אותה אשה, היה צריך "כסף מזומן" (=זכויות). אשרי האדם הצובר זכויות (שבת, גמילות חסדים וכו') – שכן, אלה יעמדו לזכותו בכל עת ובכל שעה, אמן.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד "לִכְן כֹּה אָמַר ה' שְׁבַתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמַיִם, (ו) בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נָאִם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טו)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְנוּ לָכֶם רַחֲמַיִם רֵאשִׁי תִיבּוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֶת: 19:21**

עַרְשׁ"ק כֹּט' סִיּוֹן תִּשְׁע"ד (27.6.14) **יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:36** ר"ת 21:21

הַפְּטָרָה: "הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי" (לְקַבֵּל הַעֲלוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוּדְעָה ל moshe45@bezeqint.net) (הַזְמַנִּים לִפִּי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן"

שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ה', ו'): "עֲשׂוּרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרְב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוּ הֵן: פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן...". דְּהֵינּוּ, שְׁלֹשָׁה בְּרִיאוֹת נִפְלְאוֹת שֶׁל פְּתִיחַת פִּיּוֹת בְּרָא הַקֹּב"ה בְּעֶרְב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוּנוּ, נִרְאָה שֶׁשְׁלֹשָׁה אֵלוּ ("פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן") נִזְכָּרִים בְּשֵׁלשׁ פְּרָשִׁיּוֹת סְמוּכוֹת: "פִּי הָאָרֶץ" בַּפְּרָשַׁת קֶרַח, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֶתְּכֶם וְאֶת בְּתִיְהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח". "פִּי הַבְּאֵר" בַּפְּרָשַׁתנוּ, פְּרִשְׁת "חֻקַּת", כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "אִזְ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, עָלַי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ" (וּפְרַשׁ רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיָה מִבְּרִטְנוֹרָה, שֶׁהַבְּאֵר עֲצָמָה פְּתַחָה אֶת פִּיהָ וְאָמְרָה שִׁירָה, וַיִּשְׂרָאֵל "עֲנוּ לָהּ" בְּשִׁירָה). "וּפִי הָאֶתוֹן" בַּפְּרָשַׁת "בְּלֶק" (הַפְּרָשָׁה הַבְּאֵה), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעֵם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִפִּיתִנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עִמָּךְ עֲנִין זֶה שֶׁל שְׁלֹשׁ הַפִּיּוֹת – "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן". שָׁכֵן, מְדוּעַ בְּרָא הַקֹּב"ה אֶת אֵלוּ?

הַגַּה"ק בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" מֵבִיא בְּסִפְרוֹ "דְּבָרִים נִחְמָדִים" דְּבַר נִפְלָא, בְּשֵׁם חוֹתְנוֹ (הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א), וְכֵךְ הוּא כּוֹתֵב: "פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר (ו) פִּי הָאֶתוֹן, שֶׁלִּשְׁתֵּן מְסוּדְרִין בְּ-ג' פְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹרָה כְּסוּדָר. 'פִּי הָאָרֶץ' בַּפְּרָשַׁת 'קֶרַח', 'פִּי הַבְּאֵר' בַּפְּרָשַׁת 'חֻקַּת', 'וּפִי הָאֶתוֹן' בַּפְּרָשַׁת 'בְּלֶק'. וְשִׁמְעֵתִי מְכַבּוֹד חוֹתְנִי הַקְּדוֹשׁ מֵהַר"ה (=רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ) וְצִלְהָהּ מְזִידִיטְשׁוֹב, שֶׁמָּה שִׁישׁ בְּקַבְּלַת הַקְּדוּמוֹנִים (סְגוּלָה) לְהַעֲבִיר **מַחְשְׁבָה זָרָה** בְּ(עַת) הַתְּפִילָה, (הוּא) לּוֹמֵר 'פִּי פִּי פִּי', עַל (ה) פִּיּוֹת הַנ"ל ('פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתוֹן)...". וְהִנֵּה, סְגוּלָה זֹאת לּוֹמֵר "פִּי פִּי פִּי", שֶׁהִיא כְּאֲמוּר סְגוּלָה לְהַעֲבִיר אֶת הַמַּחְשְׁבָה הַזָּרָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה, מֵבִיא גַם הַ"מְגַן אַבְרָהָם" (או"ח סִימָן צח', ס"ק א'): "הַמַּתְּפַלֵּל, צָרִיךְ שִׁיכּוֹן בְּלִבּוֹ פִּירוּשׁ הַמְּלוֹת (=הַמְּלִים) שְׁמוּצִיא בְּשַׁפְּתָיו, וַיַּחֲשׁוּב כְּאֵילוֹ **שְׁכִינָה** כְּנִגְדּוֹ, וַיִּסֵּר כָּל הַמַּחְשְׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת אוֹתוֹ, עַד שֶׁתִּשְׁאַר מַחְשְׁבָתוֹ וּפְנִיתוֹ זָכָה בְּתִפְלִתוֹ... (ו) כְּתוּב בְּסִפְר 'הַגֵּן' (סוּף יוֹם שְׁנִי), (שְׁפָדִי) לְבַטֵּל **מַחְשְׁבָה רָעָה** בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה, יֹאמֵר ג' פְּעָמִים 'פִּי פִּי פִּי', וְאַחַר יְרוּק ג' פְּעָמִים, וְלֹא יְרוּק לְגַמְרֵי...".

כְּדִי לְהִבִּין עֲנִין זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדָּים לְהִבִּיא מָה שֶׁכְּתַב הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבְרֵג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א, בְּסִפְר "אַהֲלֵי שֵׁם" (קֶרַח "פִּי הָאָרֶץ", שֵׁם הוּא מֵבִיא אֶת דְּבָרֵי הַ"אוֹר לְשָׁמַיִם"): "מִי שְׂרוּצָה לְתַקֵּן מַחְשְׁבוֹתָיו, שִׁיְהִיו קְדוּשִׁים, אֵיתָא בְּסִפְרִים הַקְּדוּשִׁים שִׁיזְכּוֹר תְּמִיד וַיְהִיָּה מוֹרְגָל בְּפִיו, הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב". וְהִנֵּה, מְקַרָא מְלֹא דְבַר הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָה נט', כא'): "וְדַבְרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וּמִפִּי זֶרַע אָמַר ה', מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם". וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, כִּי פְּסוּק זֶה מְכוּן כְּנִגְד ג' הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים. הִנֵּה, "מִפִּיךָ" זֶה אַבְרָהָם אַבִּינוּ. "וּמִפִּי זֶרַעךָ", זֶה יִצְחָק אַבִּינוּ, זֶרַעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. "וּמִפִּי זֶרַע זֶרַעךָ", זֶה יַעֲקֹב אַבִּינוּ, שֶׁהִיָּה זֶרַע זֶרַעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ (נְכַדוֹ).

וְעַתָּה, בֹּא וְרֹאֵה, כִּי ג' הַפִּיּוֹת שֶׁהִבְאֵנוּ, "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר וּפִי הָאֶתוֹן", רְמוּזוֹת בְּפְסוּק זֶה: "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַעךָ וּמִפִּי זֶרַע זֶרַעךָ". וּמִכָּאן מְבוֹאֵר הֵיטֵב מְדוּעַ אֲמִירַת ג' פְּעָמִים "פִּי" מְסוּגְלַת לְבַטֵּל מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵרִי הֵם מְכוּנִים כְּנִגְד הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

בְּדָרְךָ זֶה מְבֹאֵר הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבְרֵג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א מָה שֶׁמְבוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהַר (הַקְּדוּמָה טו'): "לָךְ יִשְׁלְשׁוּ אֵינוֹן תֵּלַת אַבְהֵן דְּאֵינוֹן קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ". דְּהֵינּוּ, כְּאֲשֶׁר מְשַׁלְשִׁים לְהַקֹּב"ה, וְאוֹמְרִים 'קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ', שְׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת אֵלוּ הֵן כְּנִגְד שְׁלֹשַׁת הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים – אַבְרָהָם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁמַטְעַם זֶה, בְּשִׁמּוֹת שְׁלֹשׁ הַפְּרָשִׁיּוֹת "קֶרַח" "חֻקַּת" ו"בְּלֶק" (בְּהֵן נִזְכָּרִים שְׁלֹשַׁת הַפִּיּוֹת), יֵשׁ בְּכָל אַחַת מֵהֵן אֶת הָאוֹת ק', הַרְוּמֹת לְקְדוּשׁ. וּמִכָּאן, שֶׁשְׁלֹשׁ פְּעָמִים הָאוֹת ק' בַּפְּרָשִׁיּוֹת אֵלוּ, רְמוּזוֹת לְ"קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ".

קדוש", המכונים כנגד שלשת האבות הקדושים. ועתה, בא וראה דבר פלא. **אברהם** אבינו, שהוא **ראש** לשלשת האבות הקדושים נרמז בפרשת קרח, **בראש** התיבה (קרח). ואילו **יצחק** אבינו, שהיה **השני** לאבות, נרמז באות **השנייה** של פרשת חקת. ואילו **יעקב** אבינו, שהיה **השלישי** לאבות, נרמז באות **השלישית** של פרשת בלק. הרי לנו, ש-ג' הפיות (**פי** הארץ **פי** הבאר **פי** האתון), הנזכרות בשלש הפרשיות הנ"ל, "**קרח**" "**חקת**" ו"**בלק**", מכונות כנגד האבות הקדושים, **אברהם**, **יצחק** ו**יעקב**, ועל-כן הן מסוגלות לבטל מחשבות זרות. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פניחס פרידמן)

זאת חקת התורה, אשר צנה ה' לאמר... (יט' ב')

רש"י, בפרשו, עומד על הביטוי המיוחד, "זאת חקת התורה", המובא בפתח מצות **פרה אדומה**, וזו לשונו: "לפי שהשטן ואומות העולם מונין (=מקניטים, מרגיזים בדברים) את ישראל, לומר: מה המצוה הזאת (**פרה אדומה**) ומה טעם יש בה? לפיכך כתב בה חקה (=קבע ה' מצוה זו כחקה): גזירה היא מלפני, ואין לך רשות להרהר אחריה". נשאלת השאלה, מדוע כופל רש"י את השאלה המקניטה שבפי השטן ואומות העולם - "מה המצוה הזאת?" ואחר-כך "ומה טעם יש בה?" ואף בתשובת רש"י לשאלת השטן ואומות העולם, אנו מוצאים כפל דברים: "גזירה היא מלפני", ואחר-כך "ואין לך רשות להרהר אחריה". משיב על-כך הצדיק רבי מאיר'ל מפרימשלן בדרך הפאה: השטן המשחית, הוא **היצר הרע**, נטפל פעמים לכל מי שמבקש לעשות מצוה: (א) לפני עשית המצוה. (ב) לאחר שהמצוה כבר נעשתה. כשבא יהודי לקיים מצוה, נטפל אליו **היצר**, ואומר לו: "מה המצוה הזאת?" מה ערכה של מצוה זו? הרי יש מצוות גדולות וחשובות ממנה. על שאלה זו של **היצר** ניתנת תשובה פסקנית של רש"י: "גזירה היא מלפני" - זה צו הבורא - ולכן אני מבקש לקיים מצוה זו דוקא.

ועל השאלה **שהיצר הרע** מטיח לאחר עשית המצוה: "ומה טעם יש בה?" ניתנת התשובה החותכת: "ואין לך רשות להרהר אחריה" - שלא יכנסו ללבך הרהורי גאוה אחרי עשית המצוה, שהרי לך נוצרת. פיוצא בכך מפרשים חכמי ישראל בתפילת "השכיבונו" שבערבית, את הפסוק: "והסר השטן מלפנינו ומאחרינו!" - סלק מאתנו, רבוננו של עולם, את השטן המדיח "מלפנינו" - לפני עשית המצוה, "ומאחרינו" - ולאחר עשיתה!
 ונצעק אל ה' וישמע קולנו"

פעם פרצה מחלוקת קשה בעיר בריסק בין גבאי בית הכנסת הגדול, מי יהיה החזן של יום הכיפורים. חלקם רצו לבחור בשמש הראשי כבעל תפילה ליום הכיפורים. שכן, שמש זה היה יודע לשיר, מטופל בננים, ואף יראתו היתה קודמת לחכמתו. וחלקם חפצו דוקא בחזן צעיר, ששמו היקר, שגלוו אליו ארבעה משוררים, והיו מפליאים עד מאד ביצירותיהם המדהימות. ולבסוף, לאחר מחלוקת חריפה נצח הצד שתמד בחזן ובארבעת מליו הנגנים. באותה שבת, שהיתה שבת "שובה", הוזמן ה"מגיד מבריסק", רבי אליקים געציל לויטאן זצ"ל, לשאת את דבריו. ומיד פתח המגיד במשל, ואמר: בעיר אחת רבו ביניהם שני סוחרים (ראובן ושמעון). לאחר דין ודברים, הטיח ראובן עלבון קשה ביותר בשמעון, והיה הרוגז שרוי ביניהם זמן רב. והנה, הגיעו ימי ערב ראש השנה, ושמעון צפה, שמעליבו (=ראובן) יבוא לפיס אותו. אולם, ראובן לא הגיע. עשרת ימי התשובה גם הם חלפו בעף, ועדין לא נזכר לבעמי רגליו של ראובן. והנה, הגיעה גם עת הסעודה המפסקת, ושמעון לבש כבר את הקיטל (=מעיל) המיוחד ליום הקדוש, הוא יום הכיפורים. לפתע, הופיע לו ראובן, בלוגית כמה נערים, כשהוא מנצח עליהם בהוראת אצבע, ופוצח ברינה: "רבי שמעון! שמעון! שמעון!" והנערים חוזרים אחריו בקול זמר: "שמעון! שמעון! סלח לי, סלח לי, סלח לי, סלח לי, סלח לי, סלח לי!!!" (הנערים אמרו את בקשת המחילה...)

אמר לו שמעון לראובן בחרי-אף: "כל השנה לא באת כלל לפיסי, ועכשיו הופעת לשטות בי!! צא מכאן תיכף ומיד. אין סליחה, אין מחילה ואין כפרה!"
 "והנמשל רבותי" - אמר להם המגיד: רבון העולמים עומד כל השנה, ומצפה לבניו שיבואו לפיטו. ראש חדש אלול הגיע, ועדין אין איש בא. בראש השנה עדין אין את הדביקות הדרושה לכך. והנה, מגיע היום הקדוש, יום הכפורים, ליל 'כל נדרי', ואתם מעמידים חזן עם משוררים, והחזן פוצח פיו ברינה: "אלק סליחות, סלח לנו מחל לנו...ונעריו חוזרים אחריו, אלק סליחות חות-חות-חות. סלח לנו! ועונה לו אחד המשוררים: ל-נו-נו-נו. מחל לנו! והם אחריו: ל-נו-נו-נו.
 ואני אומר לכם יהודים יקרים: הזאת סליחה היא! צריך לעמוד ולומר, פשוט בלב שבור, אלק סליחות! - אוי סלח לנו, אוי מחל לנו, אוי כפר לנו על כל עונותינו - זוהי בקשת סליחה אמיתית.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים, (ו) ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טו)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק כט' סיון תשע"ד (27.6.14) **יציאת השבת: 20:36** ר"ת 21:21

הפטרה: "השמים כסאי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... (יט' ב')

הגאון הקדוש החיד"א זצ"ל, בספרו "נחל קדומים", אומר, כי בפסוק זה – "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – יש רמז למאה שאמרו חז"ל (חגיגה ט'): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו(=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחת פעמים". שכן, אומר החיד"א הקדוש, "צוה" הוא בגימטריה 101, וכונת התורה היא לרמוז לנו ש"חקת התורה" היא: "אשר צוה ה' לאמר" – כלומר, ללמוד/לאמר את התורה הקדושה בפה 101 פעמים, כמנין "צוה".

רמז זה מתקשר היטב לדברי רש"י, המביא בשם ר' משה הדרשן, שמצות **פרה אדומה** היא כפרה על חטא **העגל**, וכפי דבריו הקדושים: "משל לבן שפחה, שטנף פלטיין (=שלכלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנח את הצואה (=תנקה את הלכלוף). כך תבוא הפרה (=מצות **פרה אדומה**), ותכפר על **העגל**" (=על חטא העגל של ישראל).

והנה, ידוע שבגלל חטא **העגל** שבר משה רבנו את הלוחות, כפי שכתוב (שמות לב' יט'): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את **העגל** ומחלת, ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם תחת החר". ועל זה אמרו חז"ל, על-ידי שבירת הלוחות, ירדה שכחת התורה לעולם, כמו ששינינו (עפ"י עירובין נד'): אלמלא לא נשתברו הלוחות הראשונים, לא הייתה משתכחת תורה מישראל.

נמצא, אפוא, שעל-ידי חטא **העגל**, גרמו ישראל לשכחת התורה. אם כך, צריכים ישראל לעשות פעולה כדי שלא תשתכח התורה מהם, ועל-כן אומרת התורה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר..." – כלומר, כדי לתקן ענין זה, שהתורה לא תשתכח מהם, הם צריכים ללמוד אותה **מאה ואחת פעמים**, כמנין **צוה**.

ומוסיף על-כך האר"י הקדוש, ואומר, כי **מאה** הוא בגימטריה **ס"מ** – שמו של **היצר הרע**, שר השכחה. אבל **מאה ואחד** הוא בגימטריה **"מיכאל"**, שמכניע את ה-**ס"מ**, ומבטל את שכחת התורה.

עתה מבואר היטב, מדוע דוקא כאן, במצות **פרה אדומה**, הנהיר הקב"ה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר..." – שפני שאמרנו: "**צוה**" הוא בגימטריה **מאה ואחד** – שצריך ללמוד ולחזור על תלמוד התורה **מאה ואחת פעמים**, כיון שכאמור מצות **פרה אדומה** היא כפרה על חטא **העגל**, ובגלל חטא **העגל** שבר משה את הלוחות, וירדה שכחת התורה לעולם. אם כך, כמו שישראל צריכים כפרה על מעשה **העגל**, כך הם גם צריכים לעשות סגולה, וללמוד **מאה ואחת פעמים** את תלמודם, כדי לבטל את שכחת התורה, שירדה לעולם בגלל חטאם. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו אליך **פרה אדמה** תמימה..." (יט' ב')

במסכת קידושין (לא, עא) מספרת הגמרא על נכרי אחד מאשקלון (שמו היה דמא בן גתינא), שדקדק מאד במצות כבוד אב.

פעם בקשו חכמים לקנות ממנו אבנים טובות לאפוד של הכהן הגדול, והמפתח לארון התכשיטים היה מונח תחת מראשותיו של אביו, שהיה ישן. הבן, שלא רצה להעיר את אביו משנתו, ותר על המכירה הפדאית, ובכך הפסיד ממון רב.

בשנה הבאה גמלו לו על-כך משמים, ונולדה בעדרו **פרה אדומה**. כשנכנסו אצלו חכמי ישראל כדי לקנות את הפרה, אמר להם אותו נכרי: יודע אני, שאם אבקש מכם כל ממון שבעולם בשביל **הפרה האדומה** שלי – אתם תתנו לי. אבל איני מבקש מכם, אלא את הממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא.

תהה על-כך הצדיק רבי יצחק מגור, בעל "חידושי הרי"ם": מדוע זכה אותו נכרי מאשקלון דוקא **בפרה אדומה** כגמול על מצות כבוד אב? וכי חסרות דרכים לפני ה' לתברך כדי לגמול לו?

אלא – אומר בעל "חידושי הרי"ם" – כשהפסיד הנכרי מאשקלון ממון רב בגלל מצות כבוד אב, התעורר בבית דין של מעלה קטרוג גדול על עם ישראל: היאך יתכן, שאומות העולם מדקדקים במצות כבוד אב יותר מבני ישראל, שקבלו את התורה בסיני?

לכן העניק הבורא יתברך לאותו נכרי פרה אדומה, כגמול על שדקדק כל-כך בכבוד אביו. ובכך גלה הקב"ה, שמעלת בני ישראל גדולה במידה רבה ממעלת הנכרים. שכן, אותו נכרי מאשקלון הוציא ממון רב על מצות כבוד אב, שטעמה מובן לכל אדם בדרך הטבע. ואילו ישראל מוכנים לפזר סכום גדול יותר לקיום מצות פרה אדומה, שטעמה לא נתפרש בתורה, ואינו מובן על-פי השכל וההגיון.

וידבר העם (לשון הרע) באלקים ובמשה... וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים" (כא' ה-ו)

כאשר נדיק בלשון הכתוב בתורה נראה, שיש כאן דיוק נפלא. שהרי יש כאן שני סוגי זוחלי עפר: נחשים ושרפים. וצריכים אנו להבין, מדוע העניש ה' יתברך את העם גם בנחשים וגם בשרפים?

אומר על-כך ה"פנים יפות": עם ישראל פגמו בכבודו של הקב"ה, וגם בכבודו של משה, כמו שכתוב: "וידבר העם (לשון הרע) באלקים ובמשה". וכידוע, הקב"ה מדקדק בכבודם של צדיקים יותר מאשר בכבודו. ולכן, כנגד מה שפגמו העם בכבודו של הקב"ה, הביא עליהם רק את הנחשים. אולם כנגד מה שפגמו בכבודו של משה רבנו, שהיה בבחינת מלאך ושרף, הביא עליהם את השרפים, שהם יותר קשים מנחשים.

ואם כך, נשאלת השאלה: מדוע כשהתפלל משה בעד העם, צוה אותו ה' יתברך לעשות רק שרף, ולא נחש? כמו שכתוב "ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף"... ומדוע שנה משה מציווי ה' יתברך, ועשה נחש ולא שרף, כמו שכתוב: "ויעש משה נחש נחשת?"

אומר על כך ה"פנים יפות" – כשבאו ישראל אל משה, כדי שיסיר מהם את הנחשים השרפים, ידעו הם שמשה רבנו ימחל להם על שפגמו בכבודו, שהרי משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ובודאי אותם שרפים שבאו על שפגמו בכבודו של משה יעלמו – ולכן בקשו ממנו שיסיר מהם רק את הנחש, כמו שכתוב: "התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש" – אותם נחשים שבאו על שפגמו העם בכבוד ה' יתברך.

אולם הקב"ה, שרצה להדגיש את כבודו של משה, צוה את משה לעשות שרף דוקא, כמו שכתוב: "ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף" – אותו שרף שבא על שפגמו העם בכבודו של משה, שהיה כאמור בבחינת מלאך ושרף. אך משה, בגדל ענותנותו, מחל על כבודו, ורצה להדגיש רק את כבודו של הקב"ה, ולכן עשה נחש: "ויעש משה נחש..." – עשה נחש, שבא בעקבות הפגם שפגמו העם בכבודו של הקב"ה – כדי להדגיש את כבודו של ה' יתברך. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו"

מעשה בשוחט אחד, שלקה לא עלינו במידת הקמצנות, וסרב להכניס לביתו עניים אורחים, שנוקקו ללינת לילה, בתירוצים שונים ומשונים. וכיון שאותו שוחט היה מחסידי רבי ישראל מרוז'ין, פנו ראשי הקהילה אל רבם, בבקשה שישפיע על השוחט לשנות את אורחותיו הפגומים, ולקיים בעין יפה מצות הכנסת אורחים. זמן אליו הצדיק מרוז'ין את השוחט הקמצן, ודבר איתו באריכות על מצות הכנסת אורחים, שעליה אמרו חז"ל, שהיא גדולה "מהקבלת פני השכינה" (שבת קכז, צא). בתום דברי הכבושין, הוסיף ואמר לו הצדיק בקול נמרץ: מי שנולד במזל "מאדים" יכול להיות שוחט או חלילה רוצח. ואשרי מי שנופל בחלקו להיות שוחט. אולם, כל אימת שאדם מישראל עוסק במלאכת השחיטה, עליו לכוון את מעשהו לשם מצוה ולא לשם אכזריות. משום כך, נהגו השוחטים מאז ומעולם להפליג במצות הכנסת אורחים, כדי להשריש בלבותיהם את מידת הרחמנות, ולבטל את מידת האכזריות המקננת בקרבם. יוצא מזה, שאם אתה מוצא שו"ב (=שוחט ובודק) שאינו מכניס אורחים – יש חשש בקרבו וזהמה של רוצח, ויש להרחיקו מיד ממלאכת השחיטה. ורמז לכך מצינו בפרשת "חקת", בפסוק (כ', כא'): "וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו" – אם שוחט, שנולד במזל "מאדים", "וימאן (=מסרב)... נתן את ישראל עבר בגבלו" – מסרב להתיר לבן ישראל, לדרוך על סף ביתו, או "ויט ישראל מעליו" – צריכים לנדותו מקהל ישראל ולסלקו ממשכורתו...

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים, (ו) ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טו)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק כט' סיון תשע"ד (27.6.14) **יציאת השבת: 20:36** ר"ת 21:21

הפטרה: "השמים כסאי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"על כן יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון"

על הכתוב (כא' יד'): "על כן יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון", מפרש רש"י: "על כן יאמר – על חניה זו ונסים שנעשו בה, יאמר בספר מלחמת ה' – כשמספרים נסים שנעשו לאבותינו, יספרו את והב... ואשד הנחלים... שנשפך שם דם האמוריים, שהיו נחבאים שם".

וכפי שמובא במדרש על הנס שנעשה לישראל בנחל ארנון (מדרש רבה יט' כה'): "אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר ענו לה". אמרו חז"ל: על מה אמרו ישראל שירה? כיון שבאו ישראל לנחל ארנון ברוח של תשובה, נעשו להם נסים, כניסים שנעשו להם בים-סוף. ואילו נסים נעשו שם? נחל ארנון עובר בין שני הרים גבוהים, הסמוכים וקרובים זה לזה כל-כף, עד שאדם העומד על פסגת ההר, יכול לדבר עם חברו בנחל. אבל, כשאדם מבקש לעבור משם, צריך ללכת מהלך שבעה מילין בנחל, שהדרך יורדת לתוך הנחל, ועולה.

כיון שידעו זאת האמוריים, שישראל יעברו בתוך הנחל, נתכנסו כלם, מספר עצום ורב, ומקצתם הסתתרו בתוך צמחית הנחל, ומקצתם במערות שבהר (ההר במעלה הנחל היה משפיע במערות, ואילו ההר שכנגדו היה עשוי כלו סלעים בולטים וחדים), ואמרו אותם רשעים: "כשירדו ישראל לתוך הנחל, נצא כלנו (מלפנים אלה המסתתרים במערות, ומאחור אלה המסתתרים בצמחיה) ונהרגם בחצים ובאבני בליסטראות.

והנה כשהגיעו ישראל לאותו מקום, רמזו הקב"ה לאותו הר בעל הסלעים הבולטים כמין קרנים חדות, שיתקרב אל ההר שהיו בו המערות, ונכנסו אותן קרנים לתוך אותן מערות, עד שמעכו והרגו את אותם אמוריים שהסתתרו שם.

כיון שלא ידעו ישראל על-כף, אמר הקב"ה: "הריני מודיע לבני, כמה אוכלוסים אפדתי מפניהם". מה עשה? רמז לבאר-מים שתדך ותכנס למערות ותשטפן. ירדה אותה באר לתוך המערות, והוציאה משם איברי האמוריים, גלגולות, זרועות ורגלים לאין מספר לעיני ישראל, כדי שבאותה השעה ידעו את גודל הנס שעשה להם ה', ואת הנקמה שעשה בשונאייהם, ועל-כף אמרו ישראל: "עלי באר ענו לה".

"וידבר העם (לשון הרע) באלקים ובמשה... וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים" (כא' ה-ו)

על הכתוב: "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים", שואלים חז"ל (במדבר רבה יט' כב'): מה ראה ה' יתברך להיפרע מהעם דוקא על-ידי הנחשים השרפים? ומשיבים חז"ל, שעונש זה הוא מידה כנגד מידה: לפי שהנחש הוא שפתח תחילה בלשון הרע (בחטא עץ הדעת), ועל-כן נתקלל – הנה העם, שלא למדו ממנו, ובכל זאת דברו לשון הרע – אמר הקב"ה: יבוא הנחש, שהתחיל בלשון הרע, ויפרע ממספר לשון הרע, שנאמר (קהלת י' ח'): "ופרץ גדר ישכנו נחש".

ועוד בענין זה אומרים חז"ל: הנה, עונשו של הנחש, שפתח את חנה לאכול מעץ הדעת, היה "ועפר תאכל כל ימי חייך", ומבואר בגמרא (יומא עה'): "הקב"ה קלל את הנחש, (שתמיד מזונותיו יהיו מצויים, וכשהוא) עולה לגג – מזונותיו עמו, יורד לקרקע – מזונותיו עמו".

ויש עוד להוסיף את הכתוב בגמרא (ברכות נו'): "הרואה נחש בחלום – פרנסתו מזומנת לו", ופרש שם רש"י זצ"ל: "כנחש(=כמו הנחש) ש(ה)עפר (הוא) לחמו, ומצוי לו בכל מקום".

הקשה על-כף החידושי הרי"ם: הרי אין זה עונש כלל וכלל! אלא, אדרבה, זהו שכר לנחש, שהרי מזונותיו מצויים לו בשפע בכל מקום!

ותרץ חידושי הרי"ם את קושיתו, שאכן זהו עונש לנחש: כיון שמזונותיו מצויים לו בשפע, הרי הוא רחוק מה יתברך, ואין הוא צריך לשאת את עינו לשמים, כדרך הפרואים, המחפשים להם את מזונותיהם, על-ידי כף

שהם נושאים את עיניהם לשמים, ומבקשים את מזונם מאת ה' יתברך, בבחינת: "הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם". כיון שאין הקב"ה רוצה לשמוע בכלל את קולו של **הנחש**, וכאילו הוא יתברך אומר **לנחש**: קח לך את מזונותיך לכל החיים, והסתלק מנגד עיני, לבל אראך, ולבל אשמע את קולך.

יסוד זה מצינו גם בגמרא (יומא עה): שאלו תלמידיו של רבי שמעון בר יוחאי: מפני מה לא ירד להם, לישראל, מן פעם אחת בשנה? אמר להם רבי שמעון, לתלמידיו: משל למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, ופסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקבל האב את פני בנו, אלא פעם אחת בשנה. (ורצה אביו לראות את בנו יום יום, ולכן) עמד אביו ופסק את מזונותיו בכל יום ויום, והיה הבן מקבל את פני אביו כל יום.

כך גם בני ישראל: כשהיה **המן** יורד כל יום מחדש, היו דואגים לילדיהם שמא לא ירד המן למחר, וילדיהם ירעבו ללחם, ואולי אף ימותו ברעב! נמצא שבגלל ירידת **המן** יום ביומו, היו כל ישראל מכוונים את לבם לאביהם שבשמים ומתפללים אליו כדי שיירד **המן** למחר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פניחס פרידמן)

"וירם משה את ידו ויך את הסלע..." (כ' יא')

העיר על-כך הצדיק רבי מנחם מורקה: במעשה זה של משה רבנו, שלכאורה יש בו חטא כלפי שמים, מתגלה הרוצה הנאמן של ישראל, שבכל צעד בחיים חושב רק על טובת בני עמו.

ובשעה שנצטוו משה לדבר אל הסלע כדי להוציא ממנו **מים**, התעורר בלבו החשש שבמעשה זה יעורר חלילה קטרוג על בני ישראל: איך סלע דומם זה – שאין לו אוננים לשמוע, פה לדבר ולב להבין – מקים בשלמות את מצות ה'. ואילו ישראל, שזכו לגילוי השכינה ולקבלת תורה בסיני, אינם מקימים תמיד את המצות המוטלות עליהם. וכדי למנוע **קטרוג** זה על בני עמו, החליט משה שלא לדבר אל הסלע, כי אם להפנות במטהו ולהציל בכך את בני ישראל מענש בידי שמים...

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ' כט')

במות משה כתוב: "ויבכו בני ישראל את משה". לעומת זאת, על אהרן כתוב: "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל". ומפני מה לאהרן בכו כל ישראל, ובמשה לא בכו, אלא מקצתם? אלא, משה היה דין, שפידוע, אינו יכול לזכות את שני בעלי הדין. לכן, החלק ה"חייב" בעם לא בכה על **מות** משה. אבל אהרן לא היה דין, אלא היה מטיל שלום בין אדם לחברו, ועליו נאמר: "בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון" (מלאכי ב, ו).

כשהיה רואה אהרן שני בני אדם השונאים זה את זה, היה הולך לאחד מהם, ואומר לו: בני, ראה! חברך מטרף את לבו (=מתבלבל מרוב צער), ותולש שערותיו וצועק: 'אוי לי! איך אשא עיני אל חברי? מתביש אני ממנו, שאני הוא **שחטאתי** לו!' וכך היה יושב אצלו, עד שמסיר קנאה וסנאה מלבו. אחר היה הולך לחברו ומספר לו אותו הדבר שספר לראשון. וכשנפגשו שני שונאים אלה, היו מתחבקים ומנשקים זה לזה באהבה רבה. לפיכך נאמר: "ויבכו את אהרן... כל בית ישראל".

"וידבר העם באלקים ובמשה"

פעם הגיע הרה"ק רבי משה מקוברין לעירה אחת, ששם הכינו אנשי המקום סעודה לכבודו. והנה, כאשר אמר רבי משה מקוברין דברי תורה על שלחנו, עמד חסיד אחד בקצה השלחן, והחל לדבר עם חברו. מיד הסה(=השתיק) אותו חברו, ואמר לו: "הס! כלום דרך-דרך היא לשוחח בעת שהרבי אומר דברי תורה על השלחן?"

מיד שתק אותו חסיד, אך בלבו פנימה החל מהרהר על הרה"ק רבי משה מקוברין: "כלום רבי שלי הוא זה, שאעמוד מחריש(=שותק) מפניו?" והנה לפתע שומע הוא את הרבי אומר בתוך דבריו: "מהרהר אחר רבו – כמהרהר אחר השכינה..." הנוכחים לא הבינו למי רומז הרב, אולם הוא עצמו הרהר בלבו: "והלא נאמר 'מהרהר אחר רבו...' והרי הוא לא הרב שלי, הכלום(=האם) אלי מכוונים דבריו?"

ושוב תוך כדי כך שומע הוא את הרבי אומר בשנית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר שהרב הוא לא רבו – למרות זאת, נחשב כמהרהר אחר השכינה". עתה היו הדברים ברורים למי הרבי רומז, אולם אותו חסיד המשיך בהרהוריו: "הן אמנם יתכן שכונתו של הרבי היא אלי, אך אולי יש פאן עוד אדם שמהרהר כמוני, ושדבריו של הרבי מכוונים דוקא אליו?" תוך כדי הרהורו זה, שומע הוא את הרה"ק רבי משה מקוברין אומר בשלישית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר הוא שהרבי מתפונן בדבריו לאדם אחר, ולא אליו עצמו – כאילו מהרהר אחר השכינה..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!